

Pensionitarkuse strateegia

2023-2027

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Pensionitark Eesti

1 Inimesed on

informeeritud tänase pensioni ja tulevikus oodatava pensioni suurusest ning neil on tugi pensionivalikute tegemisel

2 Inimesed on

pensioniteadlikud ja teavad igas eluetapis, kuidas pensioniks koguda ning investeerida

3 Inimesed on

motiveeritud ja teevad tarku pensioniotsuseid

Sisukord

Sissejuhatus	3
Individaalne pensioniplaneerimine ja selle vajalikkus Eesti inimesele	3
Seosed teiste strateegiate ja arengukavadega	3
Täna sed kitsaskohad	4
Pensionitarkuse teenuse strateegia eesmärgid 2027. aastaks	5
Eesmärk nr 1: Inimesed on informeeritud tänase pensioni ja tulevikus oodatava pensioni suurusest ning neil on tugi pensionivalikute tegemisel	6
Eesmärk nr 2: Inimesed on pensioniteadlikud ja teavad igas eluetapis, kuidas pensioniks säästa ning investeerida	6
Eesmärk nr 3: Inimesed on motiveeritud ja teevad tarku pensioniotsuseid	7

Sissejuhatus

Pensionitarkus tähendab arusaamist pensionisüsteemi toimimisest ja selle võimaluste kasutamist pensionipõlveks piisava rahalise turvatunde saavutamiseks. Piisavad teadmised pensionisüsteemist võimaldavad paremini planeerida isiklike rahalisi vahendeid ning annavad vastuse küsimusele, kui palju tuleks koguda ja/või investeerida, et pensionieas hästi toime tulla.

Pensionitarkuse alustalad

Individuaalne pensioniplaneerimine ja selle vajalikkus Eesti inimesele

Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse¹ analüüs toob välja, et Eesti elanike valdav suhtumine pensionipõlve on passiivne: pensionisüsteemi ei tunta ning oma pensioni teadliku kavandamise ja kasvatamisega tegelemine on pigem harv, samas ootused pensionile on suuremad, kui prognoosid näitavad. Pensionile jäädes kukub inimeste heaolutase märgatavalt.

Pensionitarkuse teenus aitab juurutada mõtteviisi, et tulevase pensioniga saab ja tuleb tegeleda nüüd ja praegu. Oluline on säästmise ja investeerimisalaste teadmiste suurendamine ning nende kasutamine omaenda olukorra parandamise nimel— ei piisa puhtalt teadlikkusest, vaid rõhk on reaalsete sammude astumisel. Oluline on mõista, et igasugune säästmine ja investeerimine nõuab pikaajalist distsipliini ja pühendumust. Olles teadlik enda tulevase pensionipõlve vajadustest ning võttes varakult kasutusele pensioniks valmistumise meetmeid, saame vähendada tulevikus tekkida võivaid rahalisi raskusi.

Teenuse tulemusena kujuneb enda pensioni praeguse ja tuleviku suurusega kursis olev ja tarku otsuseid tegev inimene, kes on astunud samme pensionipõlve rahalise heaolu suurendamiseks. Pikaajalises plaanis tagavad teadlikele otsustele tuginevad inimesed oma vajadustele paremini vastava pensioni ja suures pildis saame sotsiaalselt kindlustatuma ehk rikkama ühiskonna.

Seosed teiste strateegiate ja arengukavadega

Pensioninõustamise teenuse eesmärk on seotud Euroopa Liidu 2021-2027 eelarveperioodi poliitikaeesmärgiga nr 4 „Sotsiaalsem Eesti“ ja EL erieesmärgiga edendada töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohandamist muutustega ning aktiivse ja tervena vananemist ning tervislikku ja hästi kohandatud töökeskkonda, kus ohjatakse terviseriske. **Pensionitarkuse strateegia koondab erinevaid tegevusi, mis aitavad saavutada „Heaolu arengukava 2023-2030“ eesmäärke.**

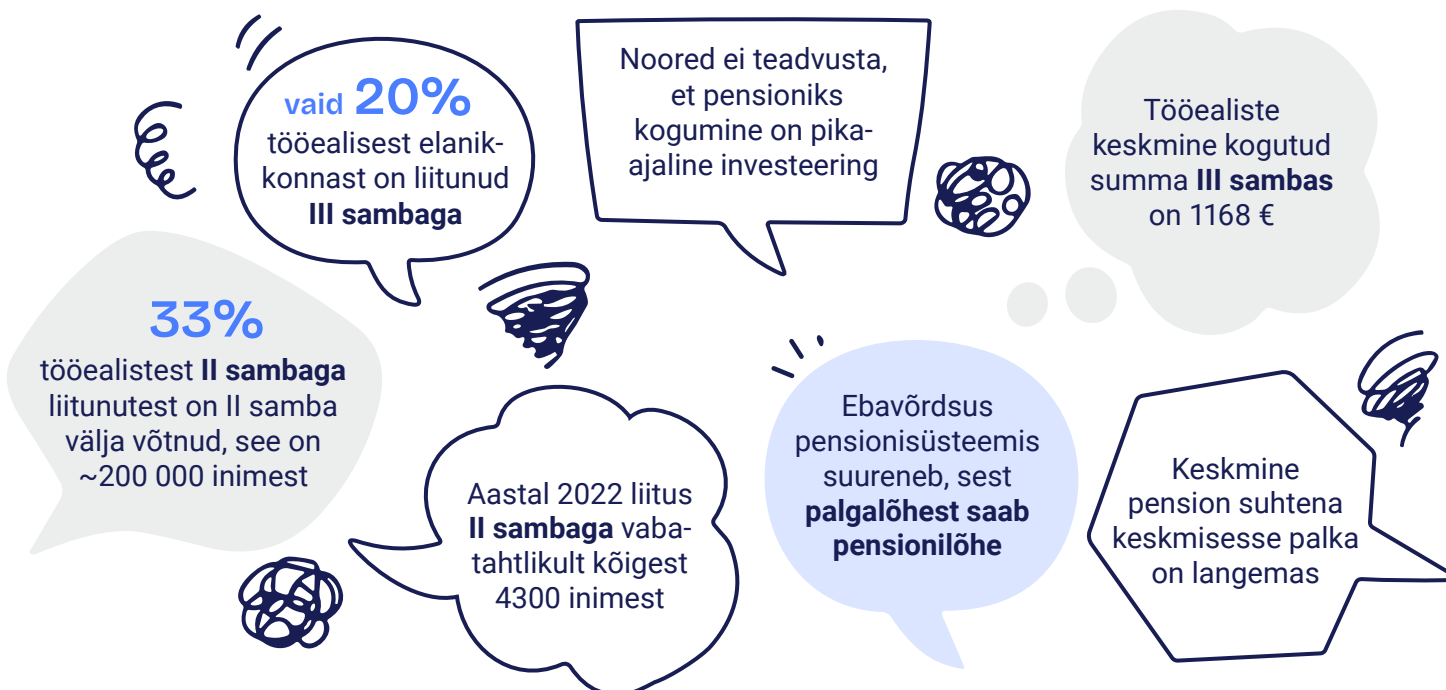
Lisaks on vanemaealiste ühiskondlik aktiivsus, väärikas vananemine, pensioniks säästmise toetamine, pensioniteadlikkuse kasv ja riigipoolsete tööriistade loomine ära toodud järgnevatel strateegiates ja arengukavadel:

- Strateegia Eesti 2035;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/10602 artiklis 9 n „Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmisele“ ning sihi „Eesti ühiskond on hooliv, koostöömeelne ja avatud“;
- Eesti elanike rahatarkuse strateegia 2021-2030;
- Riigikaitse arengukava 2017-2026;
- Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035.

¹ Sotsiaalministeerium 2022. [Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse analüüs.](#)

Tänapäevased kitsaskohad

Tulevase pensionipõlve kindlustamine nõuab pikaajalist kogumist ja planeerimist. Murekohtadeks on säästude puudus või vähesus ja nende ära kasutamine enne pensioniiga.

Allikas: Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse analüüs 2022

Eesti inimeste ootused tulevasele pensionile on kõrged: 43% inimestest arvab, et nende tulevane pension võiks olla 80% või enam pensionieelsest palgast, 22% lepiks 60-70%-ga ja vaid 17% oleksid rahul pensioniga, mis moodustaks poole teenitud sissetulekust.² 2022. aastal oli keskmine pension ligikaudu 45% keskmisest palgast.

Pensioniks raha säästmisega tegelemine pole motiveeriv, sest tulemused ei avaldu kohe. Inimesed tajuvad vanaduspõlve kui midagi väga kauget ning lühikest; paljudel on tunnetus, et pensionieani nad ei elagi, mis statistiliselt ei vasta tõele. Keskmiselt elatakse pärast pensioniea saabumist ligikaudu 17,5 aastat.³

2022. aastal oli keskmine pension ligikaudu

45%

keskmisest palgast

Pensioniplaneerimise vajalikkus

- pensioniks raha säästmisega tegelemine pole motiveeriv, sest tulemused ei avaldu kohe
- Eesti inimeste ootused tulevasele pensionile on kõrged
- Inimestel puuduvad jätkusuutlikud plaanid pensionipõlve kindlustamiseks
- Vanaduspõlves plaanitakse toetuda riigile, finantsteenuse pakujatele või lastele
- Eesti elanike valdav suhtumine pensionipõlve on passiivne

Allikad: Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse analüüs 2022; Eesti elanike rahatarkuse strateegia 2021-2030

² Rahandusministeerium 2013. Eesti elanike finantskirjaoskuse edendamise programm aastateks 2013-2020.

³ Statistikaameti tabel RV045: elada jäänud aastad vanuse järgi.

Pensionitarkuse teenuse strateegia eesmärgid 2027. aastaks

Pensionitarkuse edendamise läbi soovime tagada inimestele läbi tarkade pensioniotsuste piisavad ressursid, et nad tunneksid end pensionieas kindlamalt ning seetõttu on meil pikaajalises plaanis sotsiaalselt kindlustatum ühiskond, mida iseloomustab:

väiksem sõltuvus riiklikest toetustest

väiksem vaesusrisk

suurem majanduslik stabiilsus

Pensionitarkuse edendamise eesmärgid:

1 Inimesed on

informeeritud tänase pensioni ja tulevikus oodatava pensioni suurusest ning neil on tugi pensionivalikute tegemisel

2 Inimesed on

pensioniteadlikud ja teavad igas eluetapis, kuidas pensioniks koguda ning investeerida

3 Inimesed on

motiveeritud ja teevad tarku pensioniotsuseid

Pensionitarkuse teenuse mõju ja ulatus on üleriigiline. Teenus keskendub kõigile vähemalt 18-aastastele isikutele lähtudes võrdse kohtlemise põhimõttest, kuid vanuserühmiti on rõhk erinev.

- **Vanuserühm 18–25 ehk tööturule suundujad:** tähelepanu rahatarkusel, sh säästmise, aja ja võimaluste enda kasuks tööle panemine ning soov investeerida pensionisse kui tulevikuvõimalusse; huvi suurendamine pensioni vastu; välismaal töötamine ja saadav pension.
- **Vanuserühm 25–55 ehk kiire tööiga:** oma pensioni suurenemine: rahatarkus ja säästmise vajalikkus, teadvustamine, et just praegu ehitatakse tulevast pensionipõlve. Seire, kui palju on kogutud, millise elukvaliteedi see tulevikus tagab ja millised on võimalused teha pensionis ümberkorraldusi, mis on võimalused tuleviku pensionit suurendada.
- **Vanuserühm 55 ja vanemad:** tähelepanu on pensionile mineku ajastamisel, paindliku pensioni võimalustel, samuti teavitatakse inimesi pensioni väljavõtmise viisidest ja maksureeglitest. Pensioniõigusliku staaži andmete esitamise vajadus ja võimalused.

Eesmärk nr 1: Inimesed on informeeritud tänase pensioni ja tulevikus oodatava pensioni suurusest ning neil on tugi pensionivalikute tegemisel

Tegevused ja suunised eesmärgi saavutamiseks on:

- asjakohase pensioniinfo pidev uuendamine;
- võimalus saada igakülgset tuge pensioniotsuste kujundamisel;
- inimene tunnetab, et ta on pensioniotsustes toetatud.

Pensionitarkuse teenus on kättesaadav ja arusaadav erinevatele elanikkonnarühmadele, sealhulgas näiteks madala sissetulekuga inimestele, puuetega inimestele, eakatele ja etnilistele vähemustele. Võtab arvesse erinevaid elustiile, töötingimusi ja kultuurilisi aspekte, et kohandada pensioniteadlikkus vastavalt erinevatele vajadustele. Inimesel on võimalus kasutada digitaalseid ja interaktiivseid töövahendeid, mis toetavad isikliku pensioniseisuga tutvumisel ja pensionivalikute tegemisel.

Möödik	Algtase 2022	Sihttase 2027
Väljatöötatud interaktiivsete ja veebipõhiste tööriistade kasutajate arvu kasv. Eesti.ee pensionikalkulaatori näitel.	76889 kasutajat	tõus 100%

Eesmärk nr 2: Inimesed on pensioniteadlikud ja teavad igas eluetapis, kuidas pensioniks säästa ning investeerida.

Tegevused ja suunised eesmärgi saavutamiseks on:

- teadlikkus maksudest ning pensioniõiguste kogunemisest;
- reaalsed ootused ning mõtestatud vajadused;
- rahatarkus, planeerimine ja säästmine.

Teadlikkuse suurendamine juba tööelu alguses, inimesi julgustatakse pensionile mõtlema lähtuvalt enda ootustest ja vajadustest.

Teenus tutvustab ajakohaseid võimalusi pensioniplaani valguses:

- I samba pension – erinevate pensioniliikide tingimused ja saadavad hüved.
- II samba pension – võimalused ja tingimused kogumis– ja väljavõtmisfaasis, sh sissemaksete suurendamise ja vähendamise võimalikkus;
- III samba pension – võimalused ja tingimused kogumis– ja väljavõtmisfaasis.

Tegevuse raames töötatakse välja teavitussüritustel, infotundidel, individuaalnõustamistel ja veebiseminaridel kasutatavad materjalid tulenevalt sihtrühma ja kuulaja vanuselisest ja muust asjakohasest spetsiifikast ning pöördujate küsimustest. Korraldatakse teavituskampaaniaid ja haridusalaseid programme, et suurendada inimeste teadlikkust pensioni tähtsusest, võimalustest ja strateegiatest, edendades teadlikkust pensioniteenuste olemasolust ja nende kasutamisest.

Möödik	Algtase 2022	Sihttase 2027
Pensioninõustamise infotunnid	0	980

Eesmärk nr 3: Inimesed on motiveeritud ja teevad tarku pensioniotsuseid

Tegevused ja suunised eesmärgi saavutamiseks on:

- personaalse pensioniplaani loomine;
- koostöö partneritega.

Usaldusväärne keskkond toetab pensioniplaneerimise kasvu ning pensionile juba varakult mõtlemist. Pensioni planeerimine muutub levinumaks, kuna inimesed saavad aru pensionisüsteemist ja ka sellega seotud teenustest. Toetavaks teenuseks on erinevad avaliku ja/või erasektori pakutavad tööriistad (kalkulaatorid, eelarveplaneerijad jt), mis on praktilised ja hästi kättesaadavad, pakkudes tuge ja motiveerides inimesi oma pikaajalistes rahaasjades tarku otsuseid tegema.

Pensionitarkuse edendamise ja personaalse pensioniplaani tegemisega luuakse pensionipõlves toimetulekuks kasulikud otsused juba varakult, kuid ka vahetult enne pensionile jäämist või pensionil viibides. Pensionitarkus ja pensioniplaan käivad läbivalt ühte jalga, mida on võimalik enda paremaks pensionil toimetulekuks rakendada kehtivas pensionisüsteemis sõltumata vanusest.

Möödik	Algtase 2022	Sihttase 2027
II sambaga liitunute osakaal rahvastikust (18-65a inimestest)	574 137 inimest	kasv 5%
III sambaga liitunute osakaal rahvastikust (18-65a inimestest)	186 500 inimest	kasv 10%
II samba sissemaksete suurendamine 2%-lt 4 või 6%ni (uue maksemäära kasutamise võimalus alates 2025. aastast)	0	kasv 15%

